

Asia: VM/1143/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Suomen Henkikirjoittajayhdistys r.y. edustaa maistraateissa työskenteleviä lakimiehiä. Jäsenistömme on valmis rakentamaan Digi- ja väestötietovirastosta laadukkaita palveluja tehokkaasti tarjoavan viraston ja hyvän työpaikan. Koska Digi- ja väestötietovirastosta on tulossa hyvin monia ja ennenkaikkea erilaisia tehtäviä hoitava kokonaisuus, kannamme kuitenkin huolta siitä, saavatko maistraattien asiakaspalvelutehtävät riittävän painoarvon viraston toiminnassa. Tehtävien erilaisuus voidaan toki nähdä myös vahvuutena, ja maistraattipalveluiden digitalisoinnin edistämisen näkökulmasta Väestörekisterikeskuksen resurssien ja osaamisen saaminen käyttöön on erityisen myönteinen asia.

Jos edellä mainittu riski tiedostetaan ja viraston kaikki ydintehtävät määritellään ja hoidetaan tasapainoisesti ja onnistuneesti, on uudistuksella mahdollista saada aikaan myönteisiä vaikutuksia niin asiakkaisiin kuin laajemminkin yhteiskuntaan.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuista yleisesti

Maistraattien ja niissä työskentelevien henkilöiden kannalta olennaista on saada tällä lainsäädännöllä aikaan suhteellisen pitkäikäinen organisaatoratkaisu ja saattaa päätökseen jo pitkään käynnissä ollut organisaatiouudistusten suunnittelun ja toteutusten sarja.

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

-

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

-

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

-

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

-

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

-

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

Toimivaltasääntelyä Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston välillä tulisi tarkentaa esitetystä niissä tapauksissa, joissa virastojen alueellisen toimivallan on tarkoitus olla toisensa poissulkevaa. Esimerkiksi holhousasioissa toimivallan jakautuminen tulisi edelleen pääsääntöisesti kytkeä päämiehen kotikuntaan nimenomaisella säännöksellä. Vastaavasti isyyslain 23 §:ssä voitaisiin säätää, että Digi- ja väestötietoviraston on toimitettava asiakirjat edelleen Ahvenanmaan valtionvirastolle, milloin isyyden selvittäneen lastenvalvojan toimialue on siellä; tai mieluummin, että ahvenanmaalaisen lastenvalvojan on toimitettava asiakirjat Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Yhdistys ehdottaa, että perintökaaren 20 luvun 9 a §:ää muutetaan poistamalla 4 momentti, joka kuuluu ”Maistraatin on tehtävä vahvistuksen antamisesta merkintä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen”, mutta momentin tilalle ei ole tarpeen säätää ehdotettua uutta 4 momenttia. Muutoksella tavoitellaan nykyisen aineellisen vahvistamiskäytännön jatkamista, mutta ilman vahvistamismenettelyn teknologista kehittämistä kahlitsevaa 4 momentin määräystä. Ilman uuden momentin säätämistäkin on selvää, että jollakin tavalla luotettavasti on dokumentoitava, minkä osakkaiden luettelon virasto on vahvistanut.

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

-

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

-

Muut kommentit

Muut kommentit

Uudistuksessa säilytettäisiin pitkät perinteet omaava henkikirjoittajan virkanimi ja kuten nykyisin vaadittaisiin asetustasolla ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittamista edellytyksenä tähän virkaan. Henkikirjoittajat toimivat henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellista ja muuta siviilioikeudellista osaamista vaativissa oikeusturvatehtävissä. Maistraattitehtävissä käytetään julkista valtaa tavalla joka mahdollistaa kansalaisten perusoikeuksien – kuten oikeus yksityiselämän suojaan ja omaisuuden suojaan – toteutumista. Kelpoisuusvaatimusten arvioinnissa keskiössä on kansalaisten oikeusturvan toteutuminen. Henkikirjoittajan tehtävät edellyttävät vaativaa ja monipuolista juridista harkintaa ja päätöksentekoa. Henkikirjoittajien nykyisin hoitamien tehtävien keskeiseen osaamiseen kuuluu oikeusjärjestelmän laaja-alainen ymmärtäminen ja hallinta.

Henkikirjoittajan virkanimen säilyttäminen ei ole yhdistykselle itseisarvo, mutta lainsäädäntöteknisesti ja -ekonomisesti se on tarkoituksenmukaista säilyttää tämän uudistuksen yhteydessä ja toteuttaa tarpeellinen kelpoisuusvaatimuksista säätäminen edelleen osin tämän virkanimen avulla asetuksessa. Lausunnolla olevassa luonnoksessa on otettu ensimmäiset askeleet asetuksessa nykyisin olevien kelpoisuusvaatimusten siirtämiseksi aineelliseen lainsäädäntöön ehdottamalla ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon vaatimista tiettyjen vaativien holhousasioiden ratkaisijoilta. Yhdistys kannattaa ehdotettuja holhoustoimesta annetun lain 85 §:n ja edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 41 §:n muutoksia. Myös muissa maistraattien tehtävissä on sellaista kansalaisten perusoikeuksiin välittömästi vaikuttavaa ratkaisutoimintaa, jossa ratkaisijalta on syytä edellyttää lakimieskoulutusta. Yhdistys katsoo, että Digi- ja väestötietoviraston tehtävät tulee organisaatiolainsäädännön voimaantulon jälkeen käydä läpi ja säätää tarpeellisista kelpoisuusvaatimuksista lain tasolla muissakin substanssilaeissa.

Pennanen Nuutti
Suomen Henkikirjoittajayhdistys r.y.